

مشخصات مقاله

عنوان:

بررسی عوامل مؤثر بر گرایش کشاورزان برای مشارکت در مدیریت شبکه ی آبیاری سد علویان

نگارندگان:

جواد محمودی کرمجوان، مربی (در حال ارتقا به استادیار) عضو هیات علمی گروه ترویج و آموزش کشاورزی دانشگاه آزاد اسلامی، واحد تبریز

E-Mail: Karamjavan@iaut.ac.ir

۰۹۱۴۳۰۰۰۹۴۸ - ۰۴۱۱-۳۳۶۲۶۶۱

تبریز- خ امام خمینی- کلانتر کوچه- بن بست سبحانی- پلاک ۱۲- کد پستی ۵۱۵۴۹۸۴۸۳۱

سید محمود حسینی، استادیار گروه ترویج و آموزش کشاورزی دانشگاه تهران.

سید مهدی میردامادی. دانشیار گروه ترویج و آموزش کشاورزی دانشگاه آزاد اسلامی، واحد علوم و تحقیقات تهران.

فریدون کاوه. دانشیار گروه علوم آب دانشگاه آزاد اسلامی، واحد علوم و تحقیقات تهران.

چکیده

نادیده انگاشته شدن جایگاه مشارکت کشاورزان در مدیریت شبکه ی آبیاری، موجب عدم کارایی مدیریت و هدر رفت نیروهای بالقوه ی مردمی در این امر می شود. هدف از این مطالعه، بررسی عوامل مؤثر بر گرایش کشاورزان برای مشارکت در مدیریت شبکه ی آبیاری سد علویان و روش تحقیق توصیفی- همبستگی و علی- ارتباطی بوده است و برای جمع آوری اطلاعات از روش پیمایشی بهره برده شده است. با استفاده از روش نمونه گیری طبقه ای تعداد ۳۶۳ نفر از ۹۵۱۰ کشاورزان به عنوان نمونه های آماری انتخاب و همه ی کارشناسان سرشماری گردیدند. نتایج به دست آمده نشان دادند که میانگین های رتبه ای پاسخهای کشاورزان روستاهای مختلف، کشاورزان دارای شغل جانبی، نوع تولید متفاوت و کشاورزان با شکلهای متفاوت پراکندگی زمین، از لحاظ متغیر وابسته میزان تمایل به مشارکت در مدیریت شبکه آبیاری اختلاف معنی داری دارند. همچنین بین میزان تحصیلات کشاورزان، میزان رضایت از درآمد، موقعیت اجتماعی، توانایی پیش بینی نتایج مشارکت، سابقه ی کشاورزی، درک منافع مشارکت، وسعت زمین، با متغیر وابسته، همبستگی های معنی داری دیده شد و مشخص گردید که با افزایش درآمد و تحصیلات، همچنین دارندگان شغل جانبی، کشاورزان زارع و کشاورزان با زمینهای پیوسته، تمایل دارند که هزینه ی این فعالیت ها را به صورت نقدی بپردازند. تحلیل رگرسیونی نیز نشان داد که ۵۶/۲ درصد از تغییرات متغیر وابسته، توسط پنج متغیر میزان رضایت از درآمد، سابقه ی کشاورزی و فاصله ی زمین تا شبکه ی اصلی، توانایی پیش بینی نتایج و داشتن یا نداشتن شغل جانبی، تبیین می گردند. در نهایت عامل چند شغلی بودن اکثر افراد برای امرار معاش بعنوان مهمترین مانع اقتصادی و وجود احساس حقارت و خودکم بینی بین مردم بعنوان مهمترین مانع اجتماعی مشارکت مردم منطقه، و ساده نبودن ساخت اقتصادی جامعه به عنوان شاخص اقتصادی و تنها زمینه ی مشارکت کشاورزان در مدیریت آبیاری، شناخته شدند. هیچ زمینه ی اجتماعی مشارکت در این جامعه مشاهده نگردید.

واژگان کلیدی: تمایل به مشارکت، مدیریت مشارکتی، شبکه ی آبیاری، سد علویان

منظور از عبارت "مدیریت آبیاری مشارکت مدارانه" به اعتقاد تورال^۱ (۱۹۹۵)، عبارت است از شرکت فعالانه آب‌بران همراه با حضور دولت در مدیریت آبیاری که با انتقال مدیریت آبیاری (IMT)^۲ که عبارت است از جانشین شدن نه با دولت کار کردن، تفاوت دارد. از نظر ورمیلیون^۳ (۲۰۰۴)، "الگوی مشارکتی آبیاری" عبارت است از جابجایی مسوولیت و اختیارات مربوط به مدیریت آبیاری از نهادهای دولتی به سازمان‌های (تشکل‌های) غیردولتی، مثل گروه‌های آب‌بران. علاقه و تمایل برای انتقال مدیریت آبیاری از تشکیلات دولتی به بخش خصوصی و تشکل‌های آب‌بران در سراسر جهان روز به روز افزایش می‌یابد، تا بدان جا که در بیشتر کشورهای آسیا و آفریقا و آمریکای لاتین به یک سیاست ملی تبدیل شده است.

اهمیت تحقیق

دیوان سالاری‌های سرمایه بر متمرکز، از نظر ظرفیت و توان عرضه‌ی خدمات آبیاری کارا و مؤثر، آن هم با تعداد زیادی مزارع کوچک روند نزولی را طی می‌کند. این عوامل به زوال یا کاهش کیفیت تأسیسات زیربنایی، فرسودگی اراضی تحت آبیاری، توزیع نامناسب و اتلاف آب و پیشروی آب گرفتگی و شوری منتهی شده است. راهبرد سیستم توأم با فشار مالی موجب شده است که تعداد زیادی از دولت‌ها تلاش نمایند تا مسوولیت‌های مدیریت آبیاری را از بخش دولتی به عرضه‌کنندگان محلی خدمات آب نظیر تشکل‌های آب‌بران منتقل نمایند (ورمیلیون، ۲۰۰۴). امروزه دیگر، مباحث مطرح شده، در مورد ضرورت واگذاری مدیریت منابع به کشاورزان نیست، بلکه چگونگی واگذاری مدیریت مطرح است. این امر موجب گردید دولت‌ها به فکر الگوهای مشارکتی مدیریت شبکه‌های آبیاری بیافتند.

شبکه‌ی سد علویان در شمال غربی ایران و در جنوب شرقی دریاچه‌ی ارومیه واقع شده است. این منطقه در فاصله‌ی ۱۲۰ کیلومتری جنوب غربی شهرستان تبریز قرار گرفته و به طور سنتی به چهار منطقه تقسیم شده است. بعد از احداث شبکه در مناطق ۲ و ۳، در راستای جذب منابع مالی و جلب مشارکت آب‌بران در ساخت شبکه، تعاونی‌های آب‌بران، تشکیل و نظام بهره‌برداری تغییر نمود ولی در زمینه بهره‌برداری و نگهداری، به تعاونیها توجه کافی معمول نگردیده است. تعاونی‌های آب‌بران به خاطر عدم مشارکت اعضاء و نبود یک الگوی نظام مند و شفاف در دریافت آب بها و فعالیت‌های شبکه از جمله بهره‌برداری و نگهداری آن، بعضی از اعضای هیات مدیره انگیزه لازم را برای مدیریت تعاونی نداشته و یا تعدادی نیز برای کسب منافع مادی یا به میدان می‌گذارند. از سوی دیگر میرابه‌های محلی به خاطر عملکرد سودجویانه خود، فعالیت صادقانه مدیران تعاونیها را خدشه دار می‌کنند، بدین ترتیب که شرایطی را فراهم می‌نمایند که در دریافت

¹ Turrall, H

² Irrigation Management Transfer

³ Vermillion, D. L

آب بها، عملیات مالی شرکت های تعاونی با تنگناهایی مواجه شوند. بنابراین مشاهده می گردد که با وجود اجرای انتقال مدیریت به کشاورزان، آنها عملاً در این مدیریت مشارکت نمی کنند. بنابراین ضروری می نمود که به منظور دستیابی به عوامل تاثیر گذار بر گرایش مشارکتی کشاورزان در جهت تامین استلزامات و رفع کاستی ها، این تحقیق صورت بگیرد

اهداف تحقیق

این تحقیق به دنبال آن بوده که تا با مطالعه ویژگیهای منطقه، به عوامل تاثیر گذار در گرایش مشارکتی کشاورزان در مدیریت شبکه آبیاری، دست یابد. بر این اساس، نظریه های مربوط به مشارکت و تمایل به آن از سوی کشاورزان، همچنین روند و شکل مشارکت کشاورزان در موضوع انتقال مدیریت آبیاری، مورد بررسی قرار گرفته و نتیجه ی آن، چارچوب نظری این تحقیق را تشکیل داده است. یافته های قبلی نشان داده است که میان برخی ویژگی های توصیفی کشاورزان که به عنوان متغیرهای مستقل تحقیق انتخاب شده اند (یانگ^۱، ۱۹۹۱ و آپندینی و همکاران^۲، ۱۹۹۹)، موقعیت اجتماعی (سانتانام^۳، ۱۹۹۳)، درک منافع و پیش بینی نتایج مشارکت، نیازهای روانی پیشرفت و مطرح شدن (آلن^۴، ۱۹۹۹) و قدرت روابط عمومی (هنری و باسیل^۵، ۱۹۹۴) کشاورزان و میزان تمایل به مشارکت آنها در مدیریت شبکه ی آبیاری، متشکل از سطوح اقتصادی و اجتماعی (شامل ۱۳ گویه) رابطه وجود دارد. جهت دستیابی به هدف اساسی تحقیق، اهداف اختصاصی زیر مورد بررسی قرار گرفتند:

۱. توصیف ویژگیهای کشاورزان و کارشناسان مورد مطالعه
۲. بررسی میزان تمایل به مشارکت کشاورزان و انگیزه های موجود
۳. بررسی موانع و زمینه های مشارکتی کشاورزان در مدیریت آبیاری
۴. تحلیل استنباطی روابط بین متغیرهای تحقیق

¹ Yang, Y. K.

² Appendini, K. & M. Noijten & V. Raval

³ Santhanam, M. L.

⁴ Allen, T.W.

⁵ Henry, T.G. & C.K. Basile

روش شناسی

روش اجرای این تحقیق علی-ارتباطی بوده و برای بررسی توزیع ویژگی‌های جامعه آماری، از روش‌ها میدانی جمع آوری اطلاعات مانند مصاحبه، مشاهده و ابزار پرسشنامه استفاده گردید؛ نوع این تحقیق در زمره تحقیقات کاربردی قرار می‌گیرد. پارادایم تحقیق، کمی می‌باشد. جامعه آماری این تحقیق شامل کلیه کشاورزان بهره‌بردار از شبکه آبیاری سد علویان که بالغ بر ۹۵۱۰ نفر بهره‌بردار و کارشناسان بخش دولتی شاغل در امور بهره‌برداری و توزیع آب این سد به تعداد ۱۸ نفر در دو سازمان جهاد کشاورزی و آب منطقه ای استان آذربایجان شرقی بوده است. با استفاده از روش نمونه‌گیری طبقه‌ای، تعداد ۳۶۳ بهره‌بردار، بعنوان نمونه آماری طرح با استفاده از فرمول کوکران، انتخاب گردیدند. برای بدست آوردن اطلاعات مورد نیاز تحقیق، دو نوع پرسشنامه، تهیه و روایی و اعتبار آنها تایید گردید. ضریب آلفای بدست آمده برای پرسشنامه ی کشاورزان ۰/۸۳ و برای پرسشنامه ی کارشناسان به میزان ۰/۸۹ محاسبه گردید. روش‌های آماری بکار رفته در تحقیق حاضر عبارتند از آماره‌های توصیفی میانگین، میانه، مد، ضریب اسپیرمن و پیرسون و روش‌های تحلیلی شامل آزمون من ویت نی، آزمون کروسکال والیس، تحلیل واریانس، تحلیل رگرسیونی و تحلیل مسیر.

یافته‌ها و بحث

الف) نتایج توصیفی

در این تحقیق تعداد ۳۶۳ نفر از روستائیان بعنوان نمونه آماری مورد مطالعه قرار گرفتند. از کشاورزان مورد مطالعه، ۱۲/۹٪ پاسخ‌گویان بی‌سواد، ۲۵/۳٪ سوادی در حد خواند و نوشتن، ۳۶/۴٪ تحصیلات ابتدایی، ۲۰/۴٪ دارای دیپلم و ۵٪ آنها دارای تحصیلات دانشگاهی بودند. ۵۲/۱٪ کشاورزان علاوه بر کشاورزی، کارهای دیگری نیز جهت امرار معاش انجام می‌دادند. وسعت زمینهای کشاورزی کشاورزان مورد مطالعه به طور میانگین ۲/۶۷ هکتار بوده که از ۰/۳ هکتار تا ۳۰ هکتار متغیر بوده است. اکثر کشاورزان مورد مطالعه مالک زمین بوده، ۹/۶٪ بصورت اجاره، ۰/۶٪ بصورت مزارعه و ۴/۷٪ بصورت‌های دیگر از جمله ترکیبی از این موارد کشاورزی می‌کردند. از لحاظ سابقه ی کشاورزی، کشاورزان مورد مطالعه به طور میانگین ۲۴ سال تجربه ی کشاورزی داشتند که این مقدار از ۲ سال تا ۶۲ سال متغیر بوده است. از میان کشاورزان مورد مطالعه، حدود یک سوم به تولید محصولات زراعی، کمتر از نیم آنها به تولید محصولات باغی و کمتر از یک سوم به هر دو نوع تولید می‌پرداختند. از لحاظ پراکندگی زمینهای کشاورزی، حدود

نیم کشاورزان دارای زمینهای پیوسته و یکجا بودند، کمتر از نصف ایشان دارای قطعات پراکنده، حدود ۱/۵٪ بصورت مشاع و حدود ۴٪ دارای انواع مختلف زمین بودند. اکثر کشاورزان حدود ۸۷ درصد، از درآمد خود راضی نبودند، تعدادی تیز نظری در این مورد نداشتند و تعداد کمی نیز حدود ۷ درصد، راضی بودند. پس از توجیه کشاورزان در رابطه با فعالیت های ترویج، ۴۳٪ کشاورزان از ترویج رضایت نداشته و حدود ۴۲٪ نظری نداشته اند و تنها حدود ۱۴/۵٪ از این فعالیتها رضایت داشته اند. در رابطه با نیاز روانی به مشارکت، اکثریت کشاورزان (۸۸/۲٪) نیاز روانی چندانی به مشارکت احساس نمی کنند و یا حتی با این نوع نیاز مخالف هستند. تنها ۴۳٪ کشاورزان به چنین موضوعی احساس نیاز می کنند. اکثریت کشاورزان یعنی حدود ۷۰٪ نسبت به دولت اعتماد دارند و تعداد کشاورزانی که به نحوی ابراز عدم اطمینان داشته اند بسیار کم و حدود ۳٪ می باشد. تعدادی نیز حدود ۲۶٪ اطمینانی متوسط نسبت به دولت دارند.

الف-۱) تمایل به مشارکت در مدیریت شبکه آبیاری

تمایل به مشارکت کشاورزان به مدیریت شبکه ی آبیاری به عنوان متغیر وابسته ی تحقیق حاضر، با توجه به تعریف عملیاتی، از ترکیب دو بخش تمایل به مشارکت اجتماعی و تمایل به مشارکت اقتصادی تشکیل می گردد که هر کدام به ترتیب از ۱۰ و ۳ گویه تشکیل می گردند. بنابراین میانگین پاسخ های کشاورزان به گویه ها که از میزان بسیار کم تا بسیار زیاد طیف لیکرت را در بر می گیرند، نشان دهنده ی تمایل به مشارکت اجتماعی و اقتصادی ایشان می باشد و همچنین میانگین این دو نوع تمایل به مشارکت نیز نشان گر تمایل مشارکت کشاورزان در مدیریت شبکه ی آبیاری است.

الف-۱-۱) مشارکت اجتماعی

با توجه به تعریف عملیاتی، این متغیر از ۱۰ گویه تشکیل شده است. جدول ۱ وضعیت هر کدام از گویه های تشکیل دهنده را نشان می دهد. با توجه به جدول توصیف داده ها مشخص گردید که کشاورزان منطقه گرایش مثبت نسبت به مشارکت اجتماعی در مدیریت شبکه ی آبیاری دارند. میانگین ۳/۷۱ پاسخهای کشاورزان، موید این موضوع می باشد. در این میان، تمایل به مشورت با دیگران در رابطه با امور شبکه، بیشتر از همه مد نظر کشاورزان بوده است.

جدول ۱) وضعیت شاخص های اندازه گیری مشارکت اجتماعی در مدیریت شبکه

ضریب تغییرات	انحراف معیار	میانگین	گویه
۰/۱۸۸	۰/۷۷	۴/۰۹	۱ تمایل دارم با دیگران در مورد مسایل شبکه آبیاری مشورت نمایم.
۰/۱۹۵	۰/۷۷	۳/۹۴	۲ احساس می کنم از منابع آبی منطقه، سهمی دارم.
۰/۱۹۸	۰/۷۶	۳/۸۳	۳ نسبت به شبکه آبیاری و امکانات آن، احساس مالکیت می کنم.
۰/۲۰۲	۰/۷۸	۳/۸۶	۴ تمایل دارم در فعالیتهای مربوط به شبکه، نقش و مسوولیت داشته باشم.
۰/۲۰۳	۰/۸	۳/۹۳	۵ در قبال نگهداری از شبکه آبیاری، احساس مسوولیت می نمایم.

۶	تمایل دارم به دیگر کشاورزان، در امور آبی کمک نمایم.	۳/۸۹	۰/۸۶	۰/۲۲۱
۷	حس می کنم به گروه استفاده کنندگان از آب شبکه تعلق دارم.	۳/۸۱	۰/۸۶	۰/۲۲۵
۸	علاقه مند به دخالت در تصمیم گیری های مربوط به امور شبکه می باشم.	۳/۳۴	۰/۸۱	۰/۲۴۲
۹	تمایل دارم بر انجام امور شبکه آبیاری نظارت داشته باشم.	۳/۲۵	۱/۰۲	۰/۳۱۳
۱۰	تمایل دارم در فعالیتهای جمعی مربوط به شبکه آبیاری شرکت نمایم.	۳/۱۹	۱/۲۱	۰/۳۷۹
	کل	۳/۷۱	۰/۶۲	۰/۱۶۷

کمیته: ۱ پیشنهاد: ۵

الف - (۱-۲) مشارکت اقتصادی

با توجه به تعریف عملیاتی، این متغیر از ۳ گویه تشکیل شده است. جدول ۲ وضعیت هر کدام از گویه های تشکیل دهنده را نشان می دهد. با توجه به جدول توصیف داده ها مشخص گردید که کشاورزان منطقه در حالت کلی گرایش مثبتی نسبت به مشارکت اقتصادی در مدیریت شبکه ی آبیاری ندارند. میانگین ۲/۸۹ پاسخهای کشاورزان، موید این موضوع می باشد. در این میان، کشاورزان تنها با پرداخت هزینه ی حقابه ی خود به صورت نقدی با میانگین ۳/۴۲ موافق بوده اند.

جدول ۲) وضعیت شاخص های اندازه گیری مشارکت اقتصادی در مدیریت شبکه

گوینه	میانگین	انحراف معیار
۱ تمایل دارم هزینه ی حقابه ی زمین خود را به صورت نقدی پرداخت نمایم.	۳/۴۲	۱/۱۷
۲ تمایل در ازای هزینه حقابه، سهمی از تولید مزرعه را پرداخت نمایم.	۲/۷۸	۱/۲۹
۳ تمایل دارم در ازای هزینه حقابه، به صورت داوطلبانه روی شبکه کار کنم.	۲/۴۶	۱/۳۱
کل	۲/۸۹	۰/۸۹

کمیته: ۱ پیشنهاد: ۵

الف - (۱-۳) تمایل به مشارکت در مدیریت شبکه

با جمع کردن تمایلات کشاورزان در رابطه با مشارکت اجتماعی و مشارکت اقتصادی، میزان تمایل آنها به مشارکت در شبکه ی آبیاری بدست می آید. جدول ۳ چگونگی این فرایند را نشان می دهد. این جدول مشخص می کند که کشاورزان منطقه، گرایش مثبت نسبت به مشارکت در مدیریت شبکه ی آبیاری دارند. میانگین پاسخهای کشاورزان در طیف لیکرت که از ترکیب دو نوع گرایش مشارکتی اقتصادی و اجتماعی تشکیل شده است، بیانگر همین موضوع می باشد.

جدول ۳) وضعیت شاخص های اندازه گیری تمایل به مشارکت در مدیریت شبکه

نوع تمایل به مشارکت	میانگین	انحراف معیار
۱ تمایل به مشارکت اجتماعی	۳/۷۱	۰/۶۲
۲ تمایل به مشارکت اقتصادی	۲/۸۹	۰/۸۹
میزان تمایل به مشارکت در مدیریت شبکه	۳/۲	۰/۵۸

الف- ۲) انگیزه های مشارکت

در تحقیق حاضر، مشوقهایی که تضمین تامین آنها در قبال قبول مشارکت کشاورزان در مدیریت شبکه ی آبیاری، موجب بالاتر رفتن انگیزه ی مشارکتی کشاورزان می شوند، تعیین و اولویت بندی گردیدند. با توجه به جدول ۴ مشخص می گردد که مهمترین انگیزنده ی مشارکت کشاورزان در مدیریت آبیاری شبکه، کاهش خطر کمبود آب می باشد. به این مفهوم که اگر کشاورزان مطمئن باشند در صورت مشارکت در برنامه های ترویجی توسعه ی مدیریت مشارکتی شبکه با کمبود آب مواجه نخواهند گردید، در این فرایند داخل خواهند شد. همچنین سایر مشوق های مشخص شده نیز از اهمیت بالایی برخوردارند. در واقع تمام موارد نام برده شده، می توانند به عنوان مشوق کشاورزان معرفی گردند ولی تمرکز ترویج روی مساله ی اطمینان دادن به کشاورزان روی کاهش خطر کمبود آب از اهمیت بالاتری برخوردار است.

جدول ۴) اولویت بندی انگیزه های مشارکت کشاورزان در مدیریت شبکه ی آبیاری

انگیزنده	میانگین	انحراف معیار	ضریب تغییرات
۱ کاهش خطر کمبود آب.	۴/۲۸	۰/۷۲۷	۰/۱۶۹
۲ احساس مالکیت شبکه.	۳/۹	۰/۷۸۳	۰/۲
۳ خدمات آبی بهتر.	۳/۹۶	۰/۷۹۸	۰/۲۰۱
۴ افزایش تولید.	۳/۸۸	۰/۸۸۱	۰/۲۲۷
۵ کاهش میزان کار در مزرعه.	۳/۶۹	۰/۹۵۹	۰/۲۵۹
۶ کاهش هزینه های حصول آب.	۳/۹۴	۲/۳۳۸	۰/۵۹۳

در رابطه با کارشناسان تحقیق، جدول شماره ۳ ویژگیهای توصیفی ایشان را به طور اختصار نشان می دهد:

جدول ۴) فراوانی کارشناسان مورد مطالعه از لحاظ ویژگیهای توصیفی

متغیر	میانگین	میانه	مد	حداقل	حداکثر	انحراف معیار
سن	۳۸/۷	۳۶	۳۵	۲۶	۶۴	۹/۸۸
سابقه در منطقه	۷/۹۰	۵	۲	۲	۳۴	۷/۹۶

۰/۳۴۳	۴ (فوق) لیسانس)	۲ (فوق) دیپلم)	۳ (لیسانس)	۳ (لیسانس)	-	میزان تحصیلات
	از دیپلم تا دکترا	۱	۱ (آبیاری)			رشته ی تحصیلی
	۷	۱	۱۲ نفر، بقیه هر کدام ۱ نفر			
	آبیاری - خاکشناسی - دامپروری - جامعه شناسی - زراعت - مدیریت آموزشی - عمران		۲ (سازمان آب) ۱۲ نفر، جهاد کشاورزی ۶ نفر			سازمان محل خدمت
	۲	۱				
	سازمان جهاد کشاورزی و آب منطقه ای					

الف-۳) موانع مشارکت در منطقه

الف-۳-۱) موانع اجتماعی و فرهنگی

جدول شماره ۵، موانع اجتماعی مشارکت را در جامعه ی مورد مطالعه به طور اختصار نشان می

دهد.

جدول ۵) بررسی و رتبه بندی موانع اجتماعی و فرهنگی مشارکت کشاورزان از دیدگاه کارشناسان

ضریب تغییرات	انحراف معیار	میانگین	گویه
۰/۳۶	۰/۹۲	۲/۵۵	۱- وجود احساس حقارت و خود کم بینی در بین افراد.
۰/۳۷۱	۱/۲	۳/۲۳	۲- فقدان و پایین بودن اعتماد و احترام و همدلی بین مردم.
۰/۳۹۱	۱/۲۶	۳/۲۲	۳- نبودن انعطاف ذهنی و روحی پیش مردم
۰/۴۴۴	۱/۲۸	۲/۸۸	۴- وجود نظام پدر سالاری و قبول سلطه ی مرد بر زن.
۰/۴۵۸	۱/۳۲	۲/۸۸	۵- وجود روحیه ی فردگرایی و ترجیح منافع فردی بر منافع اجتماعی.
۰/۵۱۶	۱/۲۹	۲/۵	۶- خود کامگی و وجود خوی استبدادی در میان مردم.
۰/۴۸۵	۱/۱۷	۲/۴۱	۷- وجود تفکر عشیره ای و قبیله ای و مناسبات ارباب و رعیتی.

کمینه: ۱ بیشینه: ۵

با توجه به جدول، مشاهده می‌گردد که به ترتیب دو موضوع " وجود احساس حقارت و خود کم بینی در بین افراد " با میانگین ۳/۲۳ و " فقدان و پایین بودن اعتماد و احترام و همدلی بین مردم "، با میانگین ۳/۲۲ دو مانع اصلی اجتماعی و فرهنگی برای مشارکت مردم در منطقه، مورد نظر کارشناسان مورد مطالعه بوده است.

الف-۳-۲) موانع اقتصادی

جدول شماره ۶ موانع اقتصادی مشارکت کشاورزان در برنامه های مدیریت مشارکتی ترویج کشاورزی را به طور خلاصه نشان می‌دهد.

جدول ۶) بررسی و رتبه بندی موانع اقتصادی مشارکت کشاورزان از دیدگاه کارشناسان

گویه	میانگین	انحراف معیار	ضریب تغییرات
۱- چند شغلی بودن اکثر افراد برای امرار معاش.	۳/۸۳	۰/۷۸	۰/۲۰۳
۲- وجود شکافهای درآمدی و طبقاتی بین گروههای جامعه.	۳/۷۷	۰/۹۴	۰/۲۴۹
۳- پایین بودن درآمد و سطح مادی زندگی.	۳/۶۱	۰/۹۶	۰/۲۶۶
۴- وجود بیکاری و راکد ماندن منابع و امکانات تولید.	۳/۶۱	۱/۰۹	۰/۳۰۱

کمینه: ۱ بیشینه: ۵

با توجه به جدول، مشاهده می‌گردد که به ترتیب موضوعات " چند شغلی بودن اکثر افراد برای امرار معاش " با میانگین ۳/۸۳، " وجود شکافهای درآمدی و طبقاتی بین گروههای جامعه " با میانگین ۳/۷۷، " پایین بودن درآمد و سطح مادی زندگی " و " وجود بیکاری و راکد ماندن منابع و امکانات تولید " (هر دو با میانگین ۳/۶۱)، موانع اصلی اقتصادی برای مشارکت مردم در منطقه، مورد نظر کارشناسان بوده است.

الف-۴) زمینه های مشارکت

بر اساس تعریف، جوامع توسعه یافته با توجه به ویژگیهای توسعه، آمادگی بیشتری برای مشارکت دارند و افراد آن برای اینکار انگیزه ی بیشتری نشان می‌دهند. از این رو برای ارزیابی زمینه های مشارکتی جامعه ی مورد نظر، خصایص توسعه نیافتگی در این جامعه به مورد پرسش قرار داده شد تا جمع بندی نتایج، میزان آمادگی جامعه را برای مشارکت نشان دهد. این خصیصه ها از دو منظر ساخت اقتصادی و ساخت اجتماعی جامعه مورد بررسی قرار گرفت. توجه به میانگین گزینه ها نشان دهنده ی زمینه های مشارکت موجود می‌باشد.

جدول ۷) بررسی و گویه های ساختار اقتصادی جامعه از دیدگاه کارشناسان

گویه	میانگین	انحراف معیار	ضریب تغییرات
------	---------	--------------	--------------

۰/۲۱۹	۰/۸۵	۳/۸۸	۱- ساخت اقتصادی جامعه، ساده است.
۰/۲۳۶	۰/۸۶	۳/۶۴	۲- بر تقسیم کار ابتدایی مانند تقسیم کار سنی و جنسی مبتنی هستند.
۰/۲۴۵	۰/۹	۳/۶۶	۳- اکثر تولیدات، محصولات ضروری زندگی می باشند.
۰/۲۷۶	۰/۹۱	۳/۲۹	۴- بهره وری کار انسانی، بسیار پایین است.
۰/۲۸	۰/۹۸	۳/۵	۵- از فناوری، در سطح ابتدایی، در فعالیتهای تولیدی استفاده می کنند.
۰/۳۱۰	۱	۳/۲۲	۶- اعضای جامعه، نیازهای خود را با کمینه تغییر و دخل و تصرف، مستقیماً از طبیعت بدست می آورند.
۰/۴۱۰	۱/۰۶	۲/۵۸	۷- مازاد تولید وجود ندارد.
۰/۴۱۱	۱/۱۲	۲/۷۲	۸- به پس انداز، توجهی نمی شود.

کمینه: ۱ بیشینه: ۵

با توجه به جدول ۷ مشخص می گردد که تنها "ساده نبودن ساخت اقتصادی جامعه" و "تقسیم کار غیر ابتدایی" با میانگین ۲/۷۲ از خصیصه های ساختار اقتصادی توسعه یافته، به عنوان زمینه های مشارکت در جامعه مورد نظر وجود دارد. نتیجه ی جمع بندی گرایش های کارشناسان در رابطه با ساختار اقتصادی جامعه به عنوان یکی از شاخص های اندازه گیری میزان وجود زمینه ی مشارکت، در جدول ۸ نشان داده شده است. میانگین ۳/۳۲ نشان می دهد که جامعه از لحاظ ساختار اقتصادی به طرف سنتی گرایش دارد. با توجه به جدول فراوانی، کارشناسان معتقد بودند که منطقه، شاخص های توسعه اقتصادی را ندارد. به این ترتیب این منطقه یکی از مقیاسهای مشارکتی را ندارد.

جدول ۸) فراوانی پاسخهای کارشناسان مورد مطالعه در رابطه با ساختار اقتصادی جامعه

نوع ساختار اقتصادی	فراوانی	درصد فراوانی	درصد فراوانی واقعی	درصد فراوانی تجمعی
نوین	۵	۲۷/۹	۲۷/۹	۲۷/۹
سنتی	۱۳	۷۲/۱	۷۲/۱	۱۰۰
جمع	۱۸	۱۰۰	۱۰۰	

میانگین = ۳/۳۲ میانه = ۳/۴۳ مد = ۳/۶۳ انحراف معیار = ۰/۴۹ حداقل = ۲/۳۸ حداکثر = ۴

جدول ۹ نشان می دهد که تمام خصیصه های ساختار اجتماعی توسعه نیافته، در جامعه ی مورد مطالعه وجود دارد. به این ترتیب در این جامعه زمینه های اجتماعی مشارکت نیز وجود نخواهند داشت.

جدول ۹) بررسی گویه های ساختار اجتماعی جامعه از دیدگاه کارشناسان

انحراف معیار	میانگین	گویه
۰/۸۷	۳/۵۲	۱- سازمان اجتماعی، ساده است.
۰/۹۴	۳/۵۲	۲- سازمان اجتماعی، بیشتر بر محور خویشاوندی و گروههای سنی است.
۱/۰۵	۳/۳۵	۳- افراد خطر پذیری کمی دارند.
۱/۱۸	۳/۳۳	۴- تغییرات و نوآوری به خوبی پذیرفته نمی شود.
۱/۳۵	۳/۲۲	۵- به آموزش اهمیتی داده نمی شود.
۰/۹۸	۳/۵	۶- انتقال اطلاعات، بیشتر از طریق نسلی به نسل دیگر است.
۱/۰۷	۳/۱۷	۷- وضع موجود کاملاً توسط افراد پذیرفته شده است.
۱/۲۱	۳/۰۵	۸- افراد ذهنیت غیر منطقی بر اساس تجربه و فاقد چارچوب نظری بر پایه ی علوم جدید دارند.

کمینه: ۱ بیشینه: ۵

میانگین ۳/۳۶ نشان می دهد که جامعه از لحاظ ساختار اجتماعی به طرف سنتی گرایش دارد. با توجه به جدول فراوانی، کارشناسان معتقد بودند که منطقه، شاخص های توسعه اجتماعی را ندارد. به این ترتیب این منطقه یکی دیگر از مقیاسهای مشارکتی را ندارد.

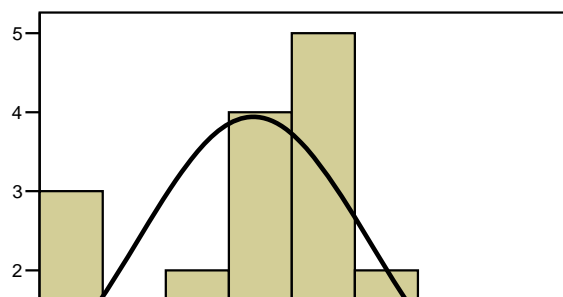
جدول ۱۰) فراوانی پاسخهای کارشناسان مورد مطالعه در رابطه با ساختار اجتماعی جامعه

نوع ساختار اجتماعی	فراوانی	درصد فراوانی	درصد فراوانی واقعی	درصد فراوانی تجمعی
نوین	۴	۲۲/۳	۲۲/۳	۲۲/۳
سنتی	۱۴	۷۷/۷	۷۷/۷	۱۰۰
جمع	۱۸	۱۰۰	۱۰۰	

میانگین = ۳/۳۶ میانه = ۳/۴۳ مد = ۳/۵ انحراف معیار = ۰/۶۲ حداقل = ۲/۵ حداکثر = ۴/۵

در نهایت ترکیب ساخت اقتصادی و اجتماعی جامعه نشان دهنده ی میزان زمینهای مشارکت در جامعه ی مورد مطالعه می باشد.

شکل ۱) هیستوگرام شاخص های توسعه ی منطقه به عنوان زمینه ی مشارکت

با توجه به مجموع جداول و هیستوگرام مربوط به آن، کارشناسان معتقد بودند که این منطقه زمین‌های مشارکتی مناسبی ندارد.

ب) نتایج استنباطی

نتایج تحقیق نشان داد که اختلاف تمایل به مشارکت در ترویج در درون روستاها ($X^2=47.4$, sig= 0.000) بیشتر از بین آنها و بین مناطق چهارگانه ($X^2=1.02$, sig= 0.681) و بین دو شهرستان ($U=15355.5$, sig= 0.342) میباشد، از این رو در مجموع برای کل منطقه میتوان از روش های ترویجی مشابهی استفاده کرد، اما در سطح روستاها باید تنوع روش وجود داشته باشد. همچنین نتایج تحقیق نشان داد که میزان تحصیلات، عاملی تاثیر گذار در جهت مثبت بر موضوع مشارکت ($r=0.131$, sig= 0.013) میباشد. نتایج نشان داد که بین دیدگاه کشاورزانی که دارای شغل جانبی هستند و آنهایی که شغل جانبی ندارند تفاوت وجود دارد ($U=13212.5$, sig= 0.031). نتایج نشان داد که درک منافع مشارکت، در پذیرش آن تاثیر گذار است و منافع مشارکت باید برای کشاورزان به صورت قابل قبول منطبق آنها باشد. کشاورزان از سابقه ی فعالیتهای ترویجی رضایت ندارند که با عدم پذیرش آن تاثیر گذار است ($r=0.14$, sig= 0.004). برخی متغیرها بر شیوه ی پرداخت هزینه از طرف کشاورزان تاثیر دارد. دریافت هزینه برای شبکه بر اساس رضایت از درآمد ($r=0.542$, sig= 0.001)، تحصیلات ($r=0.15$, sig= 0.042)، شغل جانبی (دارای شغل میانگین: ۳/۶۴، بدون شغل: ۳/۱۸، برای پرداخت نقدی و سطح معنی داری اختلاف: ۰/۰۰۰ و دارای شغل میانگین: ۲/۲۶، بدون شغل: ۲/۶۹، برای کار در ازای هزینه و سطح معنی داری اختلاف: ۰/۰۰۰)، شکل تولیدی (زراعی= ۲/۵۸، باغی= ۲/۳۲، هر دو= ۲/۵۷، سطح معنی داری اختلاف: ۰/۰۰۰)، سابقه ی کشاورزی ($r=0.148$, sig= 0.005) و انواع پراکندگی زمین (میانگین ها پیوسته= ۳/۶۷، پراکنده= ۳/۱۲، مشاع= ۳/۲، مختلف= ۳/۶ سطح معنی داری اختلاف: ۰/۰۰۱) باید انجام گیرد. کشاورزان راضی از درآمد، تحصیلات پایینتر، دارای شغل جانبی، کشاورزان زارع- باغدار و کشاورزانی که زمین های پیوسته دارند، می توانند هزینه را به صورت نقدی پرداخت نمایند. این هزینه از کشاورزانی که شغل جانبی ندارند حتما به صورت کار دریافت گردد. برای سایرین می توانند از پرداخت نقدی، سهمی و ارائه ی کار استفاده نمایند. جدول شماره ۱۱ نتایج حاصل از فرضیه های تحقیق را نشان می دهد.

جدول ۱۱- نتایج فرضیه های تحقیق از لحاظ رد یا پذیرفته شدن و مقایسه آن با نتایج سایر پژوهش گران

متغیر مستقل	مقیاس	متغیر وابسته	نوع آزمون	Sig	وضعیت	سایرین
روستا	اسمی	تمایل به مشارکت	کروسکال والیس	+/۰۰۰	پذیرش	-
شهرستان (مراغه و بناب)	اسمی	"	من ویت نی	+/۳۴۲	رد	-
شغل جانبی (داشتن و نداشتن)	اسمی	"	من ویت نی	+/۰۲۱	پذیرش	وجود رابطه
نوع کانال آبیاری	اسمی	"	من ویت نی	+/۱۴۱	رد	-
سیستم آبیاری	اسمی	"	من ویت نی	+/۱۰۹	رد	-
نوع تولید (زراعی، باغی، هر دو)	اسمی	"	کروسکال والیس	+/۰۰۳	پذیرش	-
پراکندگی زمین	اسمی	"	کروسکال والیس	+/۰۱۳	پذیرش	-
مناطق چهارگانه	اسمی	"	کروسکال والیس	+/۶۸۱	رد	-
نظام بهره برداری	اسمی	"	کروسکال والیس	+/۱۲۱	رد	-
میزان تحصيلات	رتبه ای	"	ضریب اسپیرمن	+/۰۱۳	پذیرش	وجود رابطه
وضعیت آب موجود	رتبه ای	"	ضریب اسپیرمن	+/۰۵۹	رد	-
رضایت از درآمد	رتبه ای	"	ضریب اسپیرمن	+/۰۲۲	پذیرش	-
موقعیت اجتماعی	رتبه ای	"	ضریب اسپیرمن	+/۰۰۱	پذیرش	وجود رابطه
درک منافع مشارکت	رتبه ای	"	ضریب اسپیرمن	+/۴۴۱	رد	وجود رابطه
توانایی پیش بینی نتایج	رتبه ای	"	ضریب اسپیرمن	+/۰۰۰	پذیرش	وجود رابطه
قدرت روابط عمومی	رتبه ای	"	ضریب اسپیرمن	+/۶۷۴	رد	وجود رابطه
نیازهای روانی	فاصله ای	"	ضریب پیرسون	+/۳۳	رد	وجود رابطه
وسعت زمین	نسبی	"	ضریب پیرسون	+/۷۰۶	رد	وجود رابطه
سابقه ی کشاورزی	نسبی	"	ضریب پیرسون	+/۰۰۳	پذیرش	وجود رابطه
فاصله تا شبکه اصلی	نسبی	"	ضریب پیرسون	+/۶۲۶	رد	-

نتیجه ی حاصل از تحلیل رگرسیونی بین متغیر مستقل و وابسته نشان می دهد که ۵۶/۲ درصد از تغییرات متغیر وابسته تمایل به مشارکت در مدیریت شبکه، توسط پنج متغیر میزان رضایت از درآمد، سابقه ی کشاورزی و فاصله ی زمین تا شبکه ی اصلی، توانایی پیش بینی نتایج و داشتن یا نداشتن شغل جانبی تبیین می گردند. جدول شماره ۱۲، نتایج حاصل از تحلیل رگرسیونی تاثیر همزمان متغیرهای مستقل بر متغیر وابسته را نشان می دهد:

جدول ۱۲ - ضرایب متغیرهای وارد شده در معادله ی خط رگرسیون برای متغیر وابسته ی تمایل به مشارکت در

مدیریت شبکه

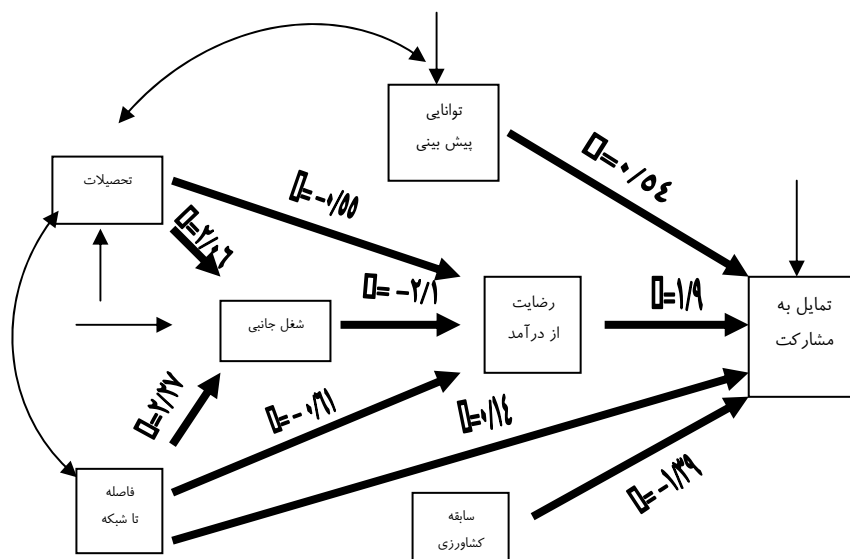
متغیر	B	خطای استاندارد B	Beta	T	sig
رضایت از درآمد	+/۲۴۳	+/۰۴۶	+/۳۱۸	۵/۱۵	+/۰۰۰
سابقه ی کشاورزی	-۰/۳۱۱	+/۰۷۱	-۰/۲۸۷	۴/۴۱	+/۰۰۰
فاصله تا شبکه ی اصلی	+/۲۸۲	+/۰۷۴	+/۳۶۱	۳/۸۴	+/۰۰۳
توانایی پیش بینی	+/۲۱۲	+/۰۷۹	+/۱۷۱	۲/۲۳	+/۰۱۸

					نتایج
۰/۰۳۱	۲/۱۴	۰/۱۶۵	۰/۰۹۵	۰/۲۱۶	داشتن شغل جانبی
-	-	-	۰/۳۷۸	۰/۳۵۱	عدد ثابت

با توجه به ضرایب بالا، معادله ی خط رگرسیون به این صورت است:

$$Y = ۰/۲۴۳ X_۱ - ۰/۳۱۱ X_۲ + ۰/۲۸۲ X_۳ + ۰/۲۱۲ X_۴ + ۰/۲۱۶ X_۵ + ۰/۳۵۱$$

در نهایت با استفاده از تحلیل مسیر به بررسی روابط غیر مستقیم و پنهان متغیرهای مستقل بر متغیرهای وابسته پرداخته شد. برای اجرای این نوع تحلیل به دلیل عدم وجود طرح تحلیل قبلی، از رگرسیون به روش اینتر استفاده گردید. شکل شماره ۱ نمودار تحلیل مسیر متغیرهای مستقل تاثیرگذار بر متغیرهای وابسته ی تمایل به مشارکت در مدیریت شبکه را نشان می دهند. با استفاده از این نمودار، می توان به دلایل پنهان و موانع و مسایل تاثیر گذار بر تمایل کشاورزان برای مشارکت در مدیریت شبکه ی آبیاری، پی برد. این شکل نشان می دهد که دلیل اصلی اکثر موانع مشارکت در مدیریت شبکه، به طور غیر مستقیم، به مساله ی عدم رضایت از درآمد بر می گردد.

شکل ۱- تحلیل مسیر روابط علی متغیرهای مستقل با متغیر وابسته تمایل به مشارکت در مدیریت شبکه

پیشنهادها

بر اساس نتایج حاصل از یافته های تحقیق، پیشنهاد می شود که:

- ۱- برای برنامه ریزی ترویجی، امکانات و روشها برای کل منطقه یکسان اما تسهیم آنها بر اساس ویژگیهای هر روستا بطور مجزا انجام گیرد.
- ۲- کشاورزان با تحصیلات پایین باید نسبت به همکاری با سایر کشاورزان مورد آموزش قرار گیرند. همچنین این کشاورزان باید با امور مالی مدیریت شبکه بیشتر مورد آموزش قرار گیرند و امکانات لازم برای فعالیت مالی آنها ایجاد شود. مثلا فرم های مالی ساده تری طراحی گردد.
- ۳- از کشاورزان در برنامه های ترویجی با دستمزد استفاده شود. این موضوع با درآمد کشاورزان نیز در ارتباط است. افزایش میزان رضایت کشاورزان از درآمد خود به عنوان مهمترین متغیر تاثیر گذار در گرایش مشارکتی کشاورزان باید به هر نحو ممکن مد نظر قرار گیرد. توجیه فعالیتهای ترویجی به عنوان عاملی در جهت افزایش درآمد منطقی به نظر می رسد.
- ۴- برای اجرای برنامه ی ترویج مشارکتی از کشاورزان بزرگ که تمایل به مشارکت دارند استفاده شود و کشاورزان کوچک بعد از برنامه های زمینه ساز مشارکت وارد برنامه ی مشارکتی شوند. برنامه ی ترویجی مشارکتی باید از کشاورزان جوان آغاز گردد. باید انگیزه های لازم در جهت مشارکت کشاورزان در برنامه ی ترویجی ایجاد شود. کشاورزان از سابقه ی فعالیتهای ترویجی رضایت ندارند و باید این رضایت ایجاد شود.
- ۵- دریافت هزینه برای شبکه و حقایبه بر اساس رضایت از درآمد، تحصیلات، شغل جانبی، شکل تولیدی، سابقه ی کشاورزی و انواع پراکندگی زمین در انجام گیرد. کشاورزان راضی از درآمد، تحصیلات پایینتر، دارای شغل جانبی، زارعان و کشاورزان زارع- باغدار و کشاورزانی که زمین های پیوسته دارند، می توانند هزینه را به صورت نقدی پرداخت نمایند. این هزینه از کشاورزانی که شغل جانبی ندارند حتما به صورت کار دریافت گردد. برای سایرین می توانند از پرداخت نقدی، سهمی و ارائه ی کار استفاده نمایند.
- ۶- آموزش و القای منافع مشارکت به کشاورزان جوان، پیشنهاد می گردد. همچنین کشاورزانی که زمین آنها به کانال اصلی آب نزدیک تر است باید نسبت به آموزش افزایش بهره وری آب، در اولویت قرار بگیرند. کشاورزان باید به میزان آب مورد نیاز محصول شان کاملا واقف شوند و این به وسیله ی آزمایش مساله در مزرعه ی خود کشاورزان به صورت نمایشی و تحقیقی و با مشارکت خودشان توصیه می گردد.
- ۷- در برنامه ی ترویجی، روی مفهوم بهره وری آب تاکید خاصی شود تا این موضوع برای کشاورزان نهادینه گردد.
- ۸- روش های آبیاری تحت فشار با حمایت دولت در منطقه پیاده گردند. برای اشاعه ی این روشها، ترویج باید آنها را به شیوه ی مشارکتی و در مزارع خود کشاورزان و به کمک آنها، آزمایش و بررسی نماید.
- ۹- اکثر کشاورزان از فعالیت های ترویج رضایت ندارند و این موضوع برای پذیرش برنامه های بعدی ترویج از اهمیت خاصی برخوردار است؛ در این رابطه پیشنهاد می شود که برنامه های

ترویج به صورت یک نهضت ترویجی پیاده گردد. اجرای برنامه های کوتاه مدت با استانداردهای بالاتر و تقویت کامل نیروهای ترویجی ضروری می باشد.

منابع

- 1) Allen, T.W. 1999. Farmers' organizations as alternative service delivery institutions. Adders to the Zimbabwe farmers' union 60th annual congress, World Bank, 8 pp.
- 2) Appendini, K. & M. Noijten & V. Raval 1999. Rural Household Income Strategies and Interactions with the Local Institutional Environment: A Methodological Framework. Rural Institution and Participation Service, FAO Rural Development Division, 12 pp.
- 3) Henry, T.G. & C.K. Basile 1994. Understanding the Decision to Participate in Formal Adult Education. *Adult Education Quarterly*: 44(2) 64-82.
- 4) Santhanam, M. L. 1993. Peoples Participation in the Village Based Development Process. *Proceeding in the International Conference of Sustainable Village – Based Development*. Vol 6, pp 2183- 2198.
- 5) Turrall, H. (1995). Devolution of Management in Public Irrigation Systems: Cost Shedding, Empowerment and Performance, A Review. Working Paper 80. London: Overseas Development Institute.
- 6) Vermillion, D. L. (2004). Forthcoming. Irrigation Sector Reform in Asia: From Patronage under Participation to Empowerment with Partnership. In *Asian Irrigation in Transition*. Edited by G. Shivakoti, D. Vermillion, E. Ostrom, R. Yoder, W.F. Lam and U. Pradhan. New Delhi: Sage Publications. pp 142-158.
- 7) Yang, Y.K. 1991. Farmers Organizations in Taiwan. Food and Fertilizer Technology Center. Extension Bulletin, 9- 51 pp.

Investigating factors affecting farmers' participation in management of irrigation network of Alavian Dam

J. M. Karamjavan, S. M. Hosseini, S. M. Mirdavoudi, F. Kaveh

Abstract

Lack of consideration of farmers' participation in the management of irrigation network of Alavian dam caused inefficiency of management and waste of potential labor forces. The purpose of this study was to investigate factors affecting farmers' participation in management of irrigation network of Alavian Dam. The research method has been descriptive-correlation and causal-comparative. To collect data, a survey method was used. Using stratified sampling method, 363 individuals were selected out of 9510 beneficiaries as well as all 18 experts employed directly in the operation of this network. Results show that farmers lived in different villages, farmers with subsidiary jobs, farmers with different types of products and different forms of land fragmentation have significant differences on desired level of participation in the management of irrigation. There were significant relationships between variables of education level of farmers, the income satisfaction, social status, ability to predict results of participation, agricultural experience, perceived benefits of participation, land area, and the dependent variable. It is also determined that the subsidiary job holders and farmers with associated land, tend to pay fee of these activities in cash whenever an increase in income and education was happened. Regression analysis shows that 56.2% of the dependent variable changes explained by five variables: income satisfaction, farming background, distance from farming land to the main network, ability to predict results, and having subsidiary job. Finally, having subsidiary job owned by most farmers identified as the most important economic barrier and farmers' poor self-confidence identified as the most important barriers of social participation. The existence of a complex economic structure of society was identified as economic indicator. No basis for social participation was observed in this community.

Key words: Tendency to participation, Participatory management, Irrigation network, Alavian dam